

Les Normes de Castelló de 1932

Reproducció facsímil del document
conservat a la Biblioteca Valenciana

BASES PER A LA UNIFICACIÓ DE L'ORTOGRAFIA VALENCIANA.

Es un fet acceptat hui, per casi be tots, que la llengua pròpia és la més alta manifestació de la personalitat d'un poble i que aquells pobles que han recobrat la seua consciència com a tals no sols s'entreguen a l'ús del seu propi parlar, sinó que aspiren a la seua màxima depuració com a fenomen cultural i com a prova de que volen tornar a ser ells mateixos. Moltes causes, no totes literàries i cap d'elles desconeguda, han produït a l'hora d'ara una curiositat viva i desperta envers totes les manifestacions espirituals de la Païa Valencià i singularment envers el seu parlar. Es a dir que el nostre poble comença a sentir la dignitat de la llengua pròpia. Deure de patriotisme i de cultura és treballar per a que aixe impuls no s'afablixca i per a remoure tots els obstacles que s'oposen a la seua expansió. Un d'ells, potser el més gran, radica en la manca d'unitat ortogràfica que posa als editors i en general a qui ha d'escriure en la nostra llengua, en la situació semblant al pianista confós davant un instrument en no tingués la certitud que les notes són correctament colocades i obliga ademés al llegidor a una veritable crítica d'interpretació dels textos a la qual ni és, ni té perque ser preparat el gran públic. Es, doncs, l'adopció d'un sistema ortogràfic unitari sino volen ofegar al bressol mateix, aixe esplet de curiositat patriòtica tan prometedora de fruits.

x x

x

Posat que tot sistema ortogràfic és per força imperfecte i convencional, no semblarà de primer atrevi el problema de tanta magnitud com nosatres gensem; més té dificultats que molts no sospiten. Es la primera, la necessitat de posar d'acord, sincerament i eficaç, a aquells que en les seues produccions intel·lectuals empen la nostra llengua i obtenir després un consentiment automàtic i sense reserves de la massa de lectors. Es la segona, que per a que siga útil un sistema ortogràfic cal fer-lo poc complicat, lògic, servir de mitjans eficaços de propaganda i sense notes que puguen provocar discrepàncies d'importància.

Es per esta raó que un sistema de creació individual, sense un mínim inicial prou creixcut d'adhesions incondicionals, no és moralment viable, i, per la mateixa, cal fer tots els possibles per no deturar-se en aixe mínim, a fi de que les adhesions arriben al màxim, i siguen quan més eficaços i representatives millor.

Eixa és la nostra més gran satisfacció. Els escriptors i investigadors del País Valencià, les Corporacions i publicacions més preparades de la nostra terra, amb un patriotisme que mai s'analtirà prou, han arribat a l'acord transaccional que suposa el sistema que ací s'explana. Va sense dir que no hi ha cap vençut, puix les autoritats filològiques que sota-firmen, mantenen els seus punts de vista científics penyora viva de nous progressos. Però tots acaten les grafies aprovades. Al temps, a aquelles autoritats i a la novella generació d'estudiosos pertany la cura i la missió, prou feixuga i prou llarga, d'anar rectificand i millorand un sistema - a base també naturalment d'amples acords - que deixant a un costat atres raons no

pot ser tan madurat com caldria si hem d'accedir oportunament a la satisfacció lègítima que de manera imperativa demanen tant les necessitats com les inquietuts de l'hora present.

A este efecte s'inserten les Bases ortogràfiques unificadores i es publica el Vocabulari a elles adaptat que tan útil ha de ser a tots els estudiosos i per aquelles fills d'esta terra que senten l'orgull del propi idioma.

I més més que demanar la cooperació entusiasta del nostre poble en esta obra de depuració, de dignificació, d'estilicació de la llengua vernacula, manifestació la més autèntica del seu esperit i del seu propi geni.

B A S E S

1.- En principi de paraula s'escriu b i no p en els prefixos ab-, ob-, sub-, (abdicar, objecció, substantiu) i s'escriu p i no b en cap (cantar). Excepcions: apte, apnea, optar òptic, òptic; cabdal, cabdall, cabdill. Tan la regla com les excepcions s'extenen als composts i derivats (de substància, insubstancial; de cabdell, cabdellar) i; esta observació deu donar-se per feta en tots los casos semblants.

2.- S'escriu p davant t, c, s, n (asépsia, hipnòtic); b davant d (hebdomadari). Excepcions: dissabte, dubte, softe.

3.- En final de paraula s'escriu p (cap, caxm, cup (recipient), na-cip). Excepcions: finals en foh (hidrófob) i en sil.lab (monosil.lab); darrere consonant en paraules de les quals porten b els femenins i derivats (corb, cf. corbera) i (amb o ab preposició) adob, alarb, aljub, baobab, barb, sub (fig.geometr.) club, exub, galib, nasab, torb, tub.

4.- Davant l i r mai s'escriu v.

5.- La c representa un só gutural (cap) i un altre alveolar (cap); la g representa igualment un só gutural (gat) i un altre alatal (gent).- Els sons guturals c i g poden confondre's, en mig i final de paraula. En mig de paraula s'escriu c davant s, t, i, z; s'escriu g davant d, g, m, n. (acció, desema, fragment, insigne).- Excepcions: anad, ardnid, dracma, estricnina, lanceuman, lanceografia, téctic, anécdota, sinécdoque i llurs derivats.

6.- En fi de paraula s'escriu c (arc, solo).- Excepcions: Darrere consonant en paraules de les quals porten g los femenins i derivats (amarg, cf. amarga, amargor).- En paraules acabades en fag, fug, feg i altres en general cultes i estrangeres que'n duen en les llengües originàries (risófag, centrifug)

7.- Davant s, i, se representa el só gutural de g mitjançant la intercalació d'una u muda (guerra)

8.- El so gutural de c davant e, i, se representa mitjançant la q seguida de u muda (que, quina)

9.- El so gutural de c davant una y i altra vocal que formen una sola síl·laba se representa per g. Si la segona vocal és e, i davant la y s'escriu la dídresl, (quant, freqüent, obliquitat, quota).

10.- En principi de paraula s'escriu ad i no at (adjacent). Excepcions: Davant s (atzenbla) i en atlas, atlàntic, atleta, atacadora.

11.- En fi de paraula s'escriu t i no d (pit, ardit, avalot, mut). Excepcions: Darrere consonant en les paraules de les quals porten d els femenins i derivats (astupend, cf. astupenda; sord cf. sorda; esguard, cf. esguardar).- Darrere vocal en els femenins acabats en etud, itud (consuetud, solitud).- En algunes paraules tècniques i estrangeres com anhidrid sumant, sabord, lord.

12.- El so palatal de g se representa davant e, i, per g (genta, gent, girar).- Excepcions: Se representa per j davant ecc -oct (edictiu, abjectió); en jersei, majestat i en alguns noms de procedència bíblica o grega com Jesús, Jahú, jerarquia, jeroglífic i llurs derivats (jeràrquic, jesuïta)

13.- El so de palatal africada sorda (ch castellana) s'escriu x en principi de paraula (xic); tx no principiant ni acabant paraula (emparxar); acabant paraula g darrere i; ig en qualsevol altra posició (mafarelg)

14.- Per tal de distingir la ll (aquell) de la l geminada o doble (intel·ligència, mol·le) s'escriu entre les dues l un puntet velat.

15.- Davant b, p, m s'escriu m i no n per regla general (semblar, empriu inmaculat) llevat d'alguns casos per tractar-se de composts i derivats i (gramment, tanmateix).

16.- Davant f s'escriu n en con-, en-, in-, (confirmar, enfit, infecció) llevat d'èmfasi emfísima, emfísitic i emfrazí. En qualsevol altre cas s'escriu davant f sempre m (dmfóra, amfibiòlog)

17.- Davant consonant, fora b, f, p i m, s'escriu n i no m.- Excepcions: comte (títol nobiliari), impranta, genta, donat, sonriure, premsa, tranvia i els composts de vir (triumvir).

X
18.- S'escriu mp en mpreemptió, assumpció, assumpta, atemptar, compte, (cast. cuenta), consumpció, consumptiu, contemptible, eclàmpsia, exemptió, exempt, metempsicosi, palimpsest, peremptió, peremptori, preemptió, presumptió, presumptiu, prompte, redemptió, redemptor, resumpció, síntoma, suspensió, suspensió, tempe, temptar, temptativa, transumpta i en llurs composts o derivats.

19.- El so de rr se representa per r darrere consonant i també darrere dels prefixos ante-, contra-, sobre-, supra-, uni-, bi-, tri-, anti-, hipo-, mono-, di-, tetra-, poli-, i a partitiu (antireligiós, arribals).

20.- S'escriu r final en els substantius formats dels sufixes -ar (col·lectius o de lloc com canyar), -er (de personal, lloc, instrument o planta com ferrer, llorer), -or (derivats d'adjectius o verbs, generalment abstractes com blancor), -dor (de persones, lloc o instrument com llavador, llaurador); en els adjectius com rebador, esdevenidor, que encloquen ordinàriament una idea de futur; en els noms dels quals porten r els femenins i derivats (clar, lleuger), en els infinitius aguts (partir); en els infinitius plans que no acaben en re (ndixer, però vendre, vora) i en crer).

21.- El so alveolar sonor r de j (cosa) se representa per z en principi de paraula i darrere de consonant i per s entre vocals (zeró, doire, casa).- Excepcions: dacca, andinsar, enfonsar i en el prefixe trans- (transgir).

22.- El so alveolar sord de s (massa) se representa en principi de paraula i darrere consonant per ç o c segons l'etimologia, i entre vocals per c o ss també segons l'etimologia. Davant a, e, u la c pren la forma de ç (ç trencada) (serp, oquia, condra, València, pansa, mustaçaf, agut, possessió).

23.- S'escriu c o ç i no s darrere c (acció) fora sacar i sos derivats en les terminacions -ància, ància (èx repugnància, València); en les terminacions -ança, -ença quan són sufixes de derivació o venen de paraules que porten c (esperança, creença, França; però ansa, pensa); en els adjectius derivats de llatins de tema en c que porten z en castellà (capaç de capax, -acia, cast. capaz), i, per regla general en paraules corresponents a altres castellanes del mateix origen que porten z (braç, cast. brazo). No sempre, però, és certa la correspondència de z castellana i c valenciana, com pot comprobar-se en Sardenya, Còrsega i en el prefixe valencid bee-, que correspon als castellans bis- i biz- (besnet, bescuit, cf. bixnieto, bixcocho, però besavi = bisabuelo).

24.- S'escriu z, ss, no c o ç en els sufixes de derivació -sa, -ssa, -issa, -us, -ussa, -dis, -diessa (enjogassat), de joc; pallissa; pallid, de palla; xilladissa, de xillar) i en carabassa, fogassa, rabassa, mostrassa, banis, pastis, vernís, metis, garbissos, granissa, barússa, llonganissa).

25.- S'escriu z i no s ni ss en les paraules cultes començades per zoo, en les acabades en -zoic, zoari i en algunes altres aiximateix cultes (Zoologia, paleozic, hematozoari, amazona).

26.- S'escriu s i no ss darrere els prefixes llatins ante-, contra-, sobre-, supra-, uni-, bi-, tri-, i grecs a- (privatiu), anti-, hipo-, para mona-, di-, tri-, te-, tra-, poli-, (unisonant, monosil·làbic).

27.- S'escriu la dièresi (´) sobre la i i la u quan no porten accent següent a una altra vocal i pertaxen a síl·laba distinta (desduia, diürnal). Excepcions: Darrere els prefixes inicials co-, re-, (coincidir, reunir) i la i dels sufixes -isme, -ista, de la terminació verbal -int, i de la terminació verbal -ir dels infinitius fins en llurs composts als futurs

i condicionals (egoisme, egoista, deduint, conduir, conduiré, conduiria).

28.- L'apòstrof s'escriu davant o darrere consonant o consonants, restes d'una paraula monocil·làbica qui ha perdut la seua vocal per elisió, com un article o un pronom d'ton (l'homo, de l'homo, porta'l). Fora estes i la preposició de, no se corrent apostrofar les paraules més que per tal de representar exactament una pronúncia popular. Cal advertir que les elisions no son obligatòries i l'escriptor pot ometre-les, singularment en els diàlegs.

29.- Les formes no apostrofades ni accentuades dels pronoms personals que seguixen immediatament una forma verbal s'escriuen unides a ella mitjançant un guionet, i quan son dues o més eixes formes pronominals van també unides les unes a les altres mitjançant el guionet (portar-te, portar-ets-ho, portar-te'ls).

30.- S'escriu al guionet en paraules compostes unint les parts components ~~unint~~ quan estes ho son dels prefixes pseudo-, sota-, vice-, ex- (en casos com ex-president); en les compostes de forma personal de verb i substantiu (guarda-rebes), i de substantiu acabat en vocal i adjectiu (o participi) iniciat per r, s, x (cama-sec); en sord-mut, quasi-contracte, pra-romà, pro-sector, després-ahir, nord-est, històric-arqueològic i consemblants.

31.- La lletra h no més s'escriu quan ho exigix la etimologia, no mai per a substituir una consonant perduda (haver, ahir; pero raó no rahó).

32.- S'accentuen totes les paraules agudes que terminen en vocal; anirà, aniré, aní, condició, ahó.

Les paraules que terminen en as, es, is, os, us: vindrás, cortés, país, capelós, confés.

Les agudes que terminen en en, in: ofén, esplín.

Les paraules planes que no terminen en cap de les dotze terminacions dites: hidrófob, càrrec, centígrad, telégraf, catàleg, fácil, dton, teléfon, príncep, córrer, licit, índex, óbals, andven, dirieu.

Les paraules esdrúixoles s'accentuen totes: màxima, múltiple, sustàdia, edrié, València.

Tota á accentuada porta l'accent greu: voldrá.

Tota í i tota u accentuades, l'agut: panís, Róssin.

Tota é i tota ó obertes, el greu: cleméncia, óliba.

Tota e i tota o tancades, l'agut: església, recó.

Es troben acovent als vocabularis dues formes d'una mateixa paraula (amb i ab; els i los; el i lo). Aixó vol dir que ambdues formes son igualment ixites l·legítimes, encara que la primera siga la més usual i recomanable.

Castelló, 21 Desembre de 1933.

Acceptem les Bases ortogràfiques i el Vocabulari que in-
gren este quadern.

El Rat Penat protesta de la inconsideració que representa el
que sent la més antiga societat valencianista, que tant ha fet per la
Renaixença valenciana i que ha estat present en tots els moviments del va-
lencianisme estricte, no haja segut consultada ni menys convidada a la
elaboració d'aquestes normes ortogràfiques; més com la seua missió fon, es
i deu de continuar sent de concòrdia dins de la gran familia valenciana
i més encara entre les diverses tendències culturals i polítiques, les
accepta a títol com son de provisionals per a que siguen tot lo més
unànimes que's pugui assolir i assolixquen l'èxit que és de desijar.

El president
i el secretari

[Handwritten signature]

Ricard Sanmartin

Manel Tetuá Cases

Ferran Propper

Josep Gasch

Vicent Sanchis

Emili Vil·la

Emili Baró

Manel Cervera

Firmen.- Nicolau Primitiu Gomez, Francesc Garcia Gascon, Ricard Sanmartin,
Manel Tetuá Cases, Ferran Propper, Josep Gasch, Vicent Sanchis, Emili Vil·la,
Emili Baró, Manel Cervera.

Acceptem les Bases ortogràfiques i el Vocabulari que integren
este quadern.

Centre de Cultura Valenciana

E. G. Nadal

~~J. Sancho Sureda~~

Carles Salvador

~~Joaquim Rip~~

Emili Saler Gadea

Constantino Gomez

~~Enric Navarro-Dorcat~~

Miguel Bonts

~~J. Monte Feli~~

~~X Leopoldo Ruiz~~

~~Vancor Rabinovitch~~

Per AGNACIÓ E. Navarretories

~~X Fabra i Fabra~~

VALLECIASITA
REPUBLICANA
MERCADO 4

Antoni Izuel

~~X M. Caban... Hor~~

Acceptem les Bases ortogràfiques i el Vocabulari que integren
este quadern.

X ~~Edward Martines~~
~~Llorens~~

Atès lo caràcter provisional que
tenen les Bases anteriors no tenim
inconvèniència en fer-les

X & P. Lluis Guana, Mria

& Centre d'Actuació Valen
& uarista

Joan Piles

X Agrupació Valenciana
Escolar

Edmunt L. Maseras

J. Villalonga

Luis Cebrian